

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/51) Yayımlandı

“Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara (“**Karar**”) İlişkin Tebliğ'de (Tebliğ No: 2008-32/34) (“**Tebliğ**”) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/51) (“**Değişiklik Tebliği**”) 6 Ekim 2018 tarihli ve 30557 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Değişiklik Tebliği ile, 13 Eylül 2018 tarihli ve 30534 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Tebliğ’de yapılan değişikliklere ilişkin detaylar belirlenmiş olup, söz konusu detaylar aşağıda maddeler halinde açıklanmaktadır:

Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli Olarak Belirlenemeyecek Sözleşme Türleri

- Türkiye’de yerleşik kişiler, kendi aralarında akdedecekleri, konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan **konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul satış sözleşmelerinde** belirlenen **satış bedelleri** ile bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramayacaklardır.
- Türkiye’de yerleşik kişiler, kendi aralarında akdedecekleri, konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan **konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde** belirlenen **kira bedelleri** ile bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramayacaklardır.
- Türkiye’de yerleşik kişiler, kendi aralarında akdedecekleri, yurt dışında ifa edilecekler dışında kalan **iş sözleşmelerinde, sözleşme bedeli** ile bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramayacaklardır.
- Türkiye’de yerleşik kişiler, kendi aralarında akdedecekleri, **aşağıda belirtilenler dışında kalan danışmanlık, taşımacılık ve aracılık dâhil hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedeli** ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramayacaklardır:
  - (i). Türkiye Cumhuriyeti devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,
  - (ii). İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
  - (iii). Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
  - (iv). Türkiye’de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri.
- Türkiye’de yerleşik kişiler, kendi aralarında akdedecekleri, 16 Aralık 1999 tarihli ve 4490 sayılı **Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan eser sözleşmelerinde, sözleşme bedelini** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramayacaklardır.

Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli Olarak Belirlenebilecek Sözleşme Türleri

- Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, **iş makineleri dâhil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde, sözleşme bedeli** ile bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

- Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, **iş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan, menkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelini** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.
- 4490 sayılı **Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerinin** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.
- **Karar kapsamındaki yurtiçi ve yurtdışından temin edilen krediler için yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin** döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.
- **Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan ancak Türkiye’de yerleşik kişilerin akdedecekleri veya taraf olduğu iş sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerinin** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- **Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerinin** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ya da milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; **yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerinin** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın 28 Mart 2002 tarihli ve 4749 sayılı **Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan **diğer ödeme yükümlülüklerinin** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (*yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere*) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.
- Yurt dışında yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak **yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin** ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- Türkiye’de yerleşik **yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına**

yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde **en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların**, Türkiye’de yerleşik kişilerle yapacakları **gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmelerini** döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak akdetmelerini mümkündür.

Türkiye’de Yerleşik Olma Kapsamının Tespiti

Değişiklik Tebliği’nde, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; **şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler** ile **doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketlerin** Karar kapsamında Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

Türk Lirası Çevirme Kurunun Belirlenmesi

Karar’da yapılan bu değişiklikler kapsamında, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedellerin taraflarca Türk Lirası olarak belirlenirken mutabakata varılamaması halinde, akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedellerin, 2 Ocak 2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2 Ocak 2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirleneceği öngörülmüştür.

Konut ve Çatılı İşyeri Kira Sözleşmelerine İlişkin Sözleşme Bedellerinin Çevrilmesinde Usul

Karar’ın geçici 8’inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten, yani 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilen **konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerinde** döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedellerin yukarıda belirtilen usule göre göre iki (2) yıllık süre için Türk parası olarak belirlenmesi öngörülmüştür.

Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir (1) yıl geçerli olmak üzere; yukarıda belirtilen usule göre Türk parası olarak belirlenecek olan kira bedelinin belirlenmesinde taraflarca mutabakata varılamaması halinde kira bedelinin, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar TÜİK’in her ay için belirlediği TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenmesi öngörülmüştür.

Bir sonraki kira yılına ilişkin Türk parası cinsinden kira bedelinin belirlenmesinde taraflarca mutabakata varılamaması halinde ise, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin TÜİK’in belirlediği TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirleneceği ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedelinin iki (2) yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olacağı belirtilmiştir.

Ek olarak, konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin çevrilmesine ilişkin düzenlemelerin, tahsil edilmiş veya gecikmiş alacaklar için uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Diğer Hükümler

Değişiklik Tebliği’nde, yukarıda belirtilen sözleşmelerdeki sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin, döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenemeyeceği belirtilmiştir.

Değişiklik Tebliği’nde, uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmelerin de Karar kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Tebliğ’de yapılan değişikliklerin yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan iş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri ile istisna tutulan diğer sözleşmelere ilişkin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenen sözleşme bedelleri ile diğer ödeme yükümlülüklerine ilişkin hükümlerin çevrilmesi şartının aranmayacağı belirtilmiştir. Ancak bunun dışında kalan ve Değişiklik Tebliği’nde açıkça belirtilen sözleşme bedellerinin Türk Lirası cinsinden yeniden belirlenmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Son olarak, istisna tanınan tarafların yeni yapılacak sözleşmelerin Türk Lirası cinsinden yapılmasını veya mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedellerin Karar uyarınca Türk Lirası olarak yeniden kararlaştırılmasını talep etmesi durumunda, sözleşmelerde yer alan bedellerin Türk Lirası cinsinden kararlaştırılacağı belirtilmiştir.

Değişiklik Tebliği’nin tam metnine erişmek için, lütfen [buraya](#) tıklayınız.

MORAL & PARTNERS

1. Değişiklik Tebliği Hükümlerinin Yabancı Sermayeli Şirketler Yönünden Değerlendirmesi

Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışındaki yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu veya dolaylı veya doğrudan yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde yer alan bedellerin döviz üzerinden kararlaştırılması mümkün olup, Değişiklik Tebliği’nde yabancı sermayeli şirketlere ilişkin başkaca bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

2. Değişiklik Tebliği Hükümlerinin Serbest Bölgede Faaliyet Gösteren Şirketler Yönünden Değerlendirmesi

Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, serbest bölgelerde yer alan konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul satış ve kira sözleşmelerine ilişkin satış ve kira bedelleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları yasaklanmıştır.

Serbest bölgedeki şirketlerin serbest bölgelerdeki faaliyetleri kapsamında taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde yer alan bedellerin döviz üzerinden kararlaştırılması ise mümkün olup, Değişiklik Tebliği’nde serbest bölgede faaliyet gösteren şirketlere ilişkin başkaca bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

3. Değişiklik Tebliği Hükümlerinin Savunma Sanayiinde Faaliyet Gösteren Kamu Kurum ve Kuruluşları Açısından Değerlendirmesi

Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmelerine ilişkin bedellerin döviz olarak kararlaştırılması yasaklanmış olup, anılan kurum, kuruluş ve şirketlerin akdedeceği veya taraf olacağı diğer sözleşmeler açısından herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

4. Değişiklik Tebliği Hükümlerinin Temel Sözleşme Türleri Bakımından Değerlendirmesi

4.1. İş Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedeceği iş sözleşmelerinden yurt dışında ifa edilecekler dışındaki iş sözleşmelerine ilişkin bedellerin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır. Bununla birlikte kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği iş sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Buna ek olarak, Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların, Türkiye’de yerleşik kişilerle akdedecekleri iş sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsi üzerinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan ancak Türkiye’de yerleşik kişilerin akdedecekleri veya taraf olduğu iş sözleşmelerinde ise, sözleşme bedelinin döviz cinsinden kararlaştırılabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu veya doğrudan ve dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki şirketlerin serbest bölgelerdeki faaliyetleri kapsamında akdedeceği veya taraf olacağı iş sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin döviz cinsinden kararlaştırılabileceği belirtilmiştir.

4.2. Hizmet Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri danışmanlık, taşımacılık ve aracılık dâhil hizmet sözleşmelerinden **(i)** Türkiye Cumhuriyeti devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri, **(ii)** ihracat, transit ticaret, ihracat

sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri **(iii)** Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri ve **(iv)** yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri **(v)** Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında yapacakları donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri dışında kalanlara ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Buna karşılık, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu veya doğrudan ya da dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki şirketlerin serbest bölgelerdeki faaliyetleri kapsamında akdedeceği veya taraf olacağı hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin döviz cinsinden kararlaştırılabileceği belirtilmiştir.

4.3. Menkul Kira Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, iş makineleri dâhil taşıt kira sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedelinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır. Buna karşılık, Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri diğer taşınır (mallar ve ürünler de dahil olmak üzere) kira sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

4.4. Menkul Satış Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, iş makineleri dâhil taşıt satış sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedelinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır. Buna karşılık, Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri diğer taşınır (mallar ve ürünler de dahil olmak üzere) satış sözleşmelerine ve ayrıca bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

4.5. Gayrimenkul Kira Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, serbest bölgelerde yer alan gayrimenkuller de dahil olmak üzere konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul kira sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketleri ile bunların yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği veya taraf olduğu gayrimenkul kira sözleşmelerine ilişkin bedellerin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Buna ek olarak, Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların, Türkiye’de yerleşik kişilerle akdedecekleri gayrimenkul kira sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsi üzerinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

4.6. Gayrimenkul Satış Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, serbest bölgelerde yer alan gayrimenkuller de dahil olmak üzere konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul satış sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin ile bunların yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği veya taraf olduğu gayrimenkul satış sözleşmelerine ilişkin bedellerin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Buna ek olarak, Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların, Türkiye’de

yerleşik kişilerle akdedecekleri gayrimenkul satış sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsi üzerinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

4.7. Eser Sözleşmeleri: Türkiye’de yerleşik kişiler, kendi aralarında akdedecekleri, 16 Aralık 1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan eser sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

4.8. Leasing (Finansal Kiralama) Sözleşmeleri: 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilere ilişkin leasing sözleşmelerine ilişkin ile Karar’da düzenlenen yurtiçi ve yurtdışından temin edilen krediler kapsamında yapılacak leasing sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkün olup, Değişiklik Tebliği’nde leasing sözleşmelerine ilişkin başkaca düzenleme yer almamaktadır.

5. Değişiklik Tebliği Hükümlerinin Sözleşme Tarafları Bakımından Değerlendirmesi

5.1. Her İki Tarafı Türkiye’de Yerleşik Kişiler Olan Sözleşmeler

Türkiye’de yerleşik kişiler kendi aralarında akdedecekleri,

- Konusu serbest bölgelerde yer alan gayrimenkuller de dahil olmak üzere konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul satış ve kira sözleşmeleri,
- Yurtdışında ifa edilecekler dışında kalan iş sözleşmeleri,
- Danışmanlık, taşımacılık ve aracılık dâhil hizmet sözleşmeleri,
- İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri ve yurt dışında gerçekleştirilecek faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri dışında kalan hizmet sözleşmeleri,
- Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan eser sözleşmeleri,
- Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri dışında kalan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri,
- İş makineleri dâhil taşıt satış ve kiralama sözleşmelerine

ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Buna ek olarak, Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların, Türkiye’de yerleşik kişilerle yapacakları gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin de döviz cinsinden kararlaştırılması yasaklanmıştır.

5.2. Taraflardan Birinin Türkiye’de Yerleşik Olduğu Sözleşmeler

Taraflardan sadece birinin Türkiye’de yerleşik olmasına ilişkin Değişiklik Tebliği’nde özel bir hüküm bulunmamaktadır.

5.3. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Vatandaşlık Bağı Bulunmayan Ancak Türkiye’de Yerleşik Kişilerin Akdedecekleri veya Taraf Olduğu Sözleşmeler

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan ancak Türkiye’de yerleşik kişilerin akdedecekleri veya taraf olduğu iş sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden karşılaştırılabileceği belirtilmiştir.

5.4. Türkiye’de Yerleşik Olmayan Kişilerin Akdedeceği Sözleşmeler

Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin döviz cinsinden karşılaştırılabileceği belirtilmiştir.

5.5. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Kamu Kurum ve Kuruluşları ile ve/veya Tarafından Akdedilecek Sözleşmeler

Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmelerine ilişkin bedellerin döviz olarak karşılaştırılması yasaklanmış olup, anılan kurum, kuruluş ve şirketlerin akdedeceği veya taraf olacağı diğer sözleşmeler açısından herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelere ilişkin bedellerin ise döviz olarak karşılaştırılması mümkündür.

5.6. Havacılık Sektöründe Faaliyet Gösteren Şirketler ile ve/veya Tarafından Akdedilecek Sözleşmeler

Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların, Türkiye’de yerleşik kişilerle yapacakları gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmelerine ilişkin sözleşme bedellerinin de döviz cinsinden karşılaştırılması yasaklanmıştır.

EK.1: Değişiklik Tebliği'nde Dövizle yahut Dövize Endeksli Olarak Yapılması Yasaklanan Sözleşmeler

- Serbest bölgelerde yer alanlar dahil konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul satış sözleşmeleri **(m. 8.1)**
- Serbest bölgelerde yer alanlar dahil konut ve çatılı işyeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmeleri **(m. 8.2)**
- Yurtdışında ifa edilecekler dışında kalan iş sözleşmeleri **(m. 8.3)**
- Danışmanlık, taşımacılık ve aracılık dâhil hizmet sözleşmeleri **(m. 8.4.)**
- Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan eser sözleşmeleri **(m. 8.5)**

EK.2: Değişiklik Tebliği'nde Dövizle yahut Dövizle Endeksli Olarak Yapılması Yasak Olan Sözleşmelerin İstisnaları

- (i).** Türkiye'de yerleşik kişilerin Türkiye Cumhuriyeti devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiler ile akdedeceği hizmet sözleşmeleri **(m. 8.4.a)**
- (ii).** Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından ihracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında akdedilecek hizmet sözleşmeleri **(m. 8.4.b.)**
- (iii).** Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri **(m. 8.4.c)**
- (iv).** Türkiye'de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye'de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri **(m. 8.4.ç)**

EK.3: Değişiklik Tebliği'nde Dövizle yahut Dövizle Endekli Olarak Yapılmasına Açık Olarak İzin Verilen Sözleşmeler

(i). Türkiye'de Yerleşik Kişilerin Kendi Aralarında Yapacağı Sözleşmeler

- İş makineleri dâhil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmeleri **(m. 8.6)**
- İş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan menkul kiralama sözleşmeleri **(m. 8.7)**
- Bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri **(m. 8.8)**
- Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri **(m. 8.9)**
- Karar'da düzenlenen yurtiçi ve yurtdışından temin edilen krediler kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri **(m. 8.10)**
- Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Geliştirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğugayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmeler **(m. 8.12)**
- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövizle endekli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmeler **(m. 8.13)**
- Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 28 Mart 2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanunu kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmeler **(m. 8.14)**
- Serbest bölgelerdeki şirketlerin serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri **(m. 8.16)**
- Yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların akdedeceği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmeler **(m. 8.17)**

(ii). Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Vatandaşlık Bağı Bulunmayan Ancak Türkiye'de Yerleşik Kişilerin Akdedecekleri veya Taraf Olduğu Sözleşmeler

- İş sözleşmeleri **(m.8.11)**
- Serbest bölgelerdeki şirketlerin serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında ile yapacakları iş ve hizmet sözleşmeleri **(m. 8.16)**

(iii). Türkiye'de Yerleşik Olmayan Kişilerin Akdedeceği Sözleşmeler

- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri **(m. 8.16)**

➤ EK.4: Tablo

TABLO NASIL OKUNMALI?

- 1) Tablo, yalnızca Değişiklik Tebliği'nde özellikli şekilde belirtilmiş sözleşme türleri ve sözleşme taraflarına ilişkin olarak hazırlanmış olup Değişiklik Tebliği'nde düzenlenen diğer hususlara ilişkin (sermaye piyasası araçları gibi) bilgi içermemektedir.
- 2) Tabloda belirtilen ve döviz ve dövize endeksli şekilde düzenleme yapılamayacak sözleşmelere ilişkin olarak, daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerin döviz ve dövize endeksli şekilde düzenlenmiş sözleşme bedelleri ve diğer mali yükümlülüklerinin 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13 Eylül 2018'den itibaren 30 gün içinde Türk Lirasına çevrilmesi gerekmektedir. Tarafların bu hususta mutabakata varamaması halinde akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2 Ocak 2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2 Ocak 2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenecektir.
- 3) 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş olan ve Değişiklik Tebliği kapsamında istisnai olarak döviz cinsinden akdedilebilecek veya dövize endekslenilecek sözleşmeler bakımından tarafların sözleşme bedelini yeniden belirleme zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 4) 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş olan iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri bakımından tarafların sözleşme bedelini yeniden belirleme zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 5) Tablo kapsamında, sözleşme bedeli ve sözleşme kapsamındaki mali yükümlülüklerin döviz veya dövize endeksli şekilde düzenlenemeyeceği durumlar "TL", düzenlenebileceği durumlar "TL/DÖVİZ" olarak belirtilmiştir.
- 6) Değişiklik Tebliği'nde direkt olarak düzenlenmeyen fakat gerek Değişiklik Tebliği'nin lafzından gerekse de hukuk mantığından yola çıkarak yorumladığımız hususlar "kırmızı" ile belirtilmiştir. Belirtmiş olduğumuz gibi bu durumlara ilişkin Değişiklik Tebliği'nde açık hüküm bulunmamaktadır.
- 7) Tablo okunurken dipnotlara özellikle dikkat edilmelidir. Zira sözleşmelerin tarafları ve sözleşme türleri bakımından Değişiklik Tebliği metni içerisinde pek çok istisnaya verilmiştir. Bahsi geçen bu istisna ve özellikli durumlara dipnotlarda yer verilmiştir.

